

Scenariusz zajęć w oparciu o sztukę Beniamina Marii Bukowskiego *Sztuka bez babci*

Autor: Alina Płaziak-Janiszewska

Typ zajęć: język polski, zajęcia dodatkowe

Wiek uczniów: 10–15 lat

Czas: 90 min.

Temat: Jak TO dowiedziała się, jak ma na imię?

Cele:

Uczeń potrafi

- przedstawić bohaterów sztuki,
- nazwać problemy pojawiające się w sztuce,
- wyjaśnić znaczenie symbolów w sztuce,
- opowiedzieć treść przedstawienia/dramatu z różnych punktów widzenia,
- wypowiadać się na forum grupy.

Metody i formy pracy:

praca indywidualna, praca w grupie, praca z klasą, dyskusja, elementy dramy (poza, rzeźba, śledzenie myśli, planowanie przyszłości, kolaż myśli), praca z obrazami, mapa myśli, praca z tekstem dramatu/spektaklem, linia czasu, storytelling.

Materiały:

- tekst sztuki *Sztuka bez babci*,
- *Słownik symboli* W. Kopalińskiego,
- arkusze papieru, kartki, kredki, markery,
- komputer z dostępem do mediów.

Przebieg zajęć:

Ćwiczenia wprowadzające

1. Spacer, pozy

Nauczyciel/nauczycielka zachęca uczestników i uczestniczki zajęć do powolnego, cichego i refleksyjnego spaceru po sali lekcyjnej w dowolnych kierunkach. Po chwili

prosi, aby każdy skupił się na słuchaniu stukania/szurania butów, ubrań, potem bicia swojego serca, głosu oddechu, swoich myśli, zastanowieniu się, co to znaczy być Tu i Teraz. Następnie, uczniowie i uczennice, poprzez chodzenie, gesty, mimikę, mają pokazać hasła, związane z obejrzanym przedstawieniem/przeczytaną sztuką, np.: połykacz ognia, znikacz, opowiadacz, płacz, krukot, zabierająca.

Ćwiczenia rozwijające refleksję

1. Drama, rzeźby, dyskusja, mapa myśli

Prowadzący/prowadząca zajęcia prosi uczniów i uczennice, aby weszli w rolę wybranego przez siebie rekwizytu, który pojawił się w spektaklu, i z jego punktu widzenia krótko zdali relację z tego, co się działo na scenie.

Uwaga organizacyjna: jeśli uczniowie i uczennice wybrali ten sam rekwizyt, mogą dobrać się w zespoły i stworzyć wspólnie jego rzeźbę.

Następnie zastygają na kilka sekund, a później wybrane osoby odpowiadają na pytania w 1. osobie:

Kim jestem?

Co robię?

Dlaczego to robię?

Co widzę/czuję/słyszę/ etc. (w zależności od wyboru rekwizytu).

Uwaga organizacyjna: warto, aby przed obejrzeniem spektaklu, zaproponować uczniom i uczennicom zapamiętanie jednego z rekwizytów, który pojawi się w spektaklu i odpowiedzenie na pytania, np.: gdzie się znalazł? w którym momencie przedstawienia? jak „zagrał” w spektaklu?

Po wykonaniu ćwiczenia uczniowie i uczennice zastanawiają się:

Czy coś ich zaskoczyło w trakcie wykonywania tego ćwiczenia?

Co zauważyli, a czego mogli nie zauważyć na scenie?

Gdzie zniknęła skrzynia?

Jaka rzecz była najbardziej zaskakująca? Dlaczego? Co symbolizowała?

Co sami by dodali? Zmienili?

Czy zmiana perspektywy i punktu widzenia wpływa na odbiór oraz interpretację sztuki?

W trakcie dyskusji wybrana w klasie osoba zapisuje na tablicy/plakacie w formie mapy myśli – wokół tytułu dramatu *Sztuka bez babci* – słowa kluczowe.

Notatka będzie uzupełniana przez różne osoby w trakcie realizacji kolejnych ćwiczeń.

2. Linia czasu, praca plastyczna, dyskusja

Nauczyciel/nauczycielka rysuje kredą na podłodze sali (albo zaznacza papierową taśmą malarską) linię czasu, ustalając początek i koniec wydarzeń w przedstawieniu.

Uczestnicy i uczestniczki zajęć indywidualnie rysują symbolicznie na kartce najważniejszą według nich sytuację/scenę z przedstawienia. Ilustrację można opatrzyć także krótkim komentarzem.

Po wykonaniu zadania wszyscy rozchodzą się po sali i rozmawiają ze sobą, ustalając chronologiczną kolejność zobrazowanych wydarzeń, a później ustawiają się na linii czasu w odpowiedniej kolejności. Można usiąść na ziemi. Chętne osoby wypowiadają się na temat swojej ilustracji i emocji, które się z nią wiążą.

W wyniku dyskusji klasa wspólnie ustala i zapisuje na mapie myśli problemy, które porusza przedstawienie, a później uzupełnia o listę emocji, zastanawiając się, które z nich mogą trwać przez moment, które dłużej, a które wiecznie?

3. Drama, improwizacja, storytelling

Prowadzący/prowadząca zajęcia rozkłada w różnych częściach sali kartki z zapisaną nazwą wartości i antywartości (np. miłość, zdrada, wierność, prawda, kłamstwo, pokora, pycha, wiedza, życie). Uczestnicy i uczestniczki, chodząc po sali, wybierają to pojęcie, które według nich, najbardziej kojarzy się z narysowaną przez nich sytuacją. W ten sposób powstają grupy.

Uwaga organizacyjna: jeśli przy jakiejś kartce znajdzie się jedna osoba, to łączymy ją z przeciwną wartością.

Zadaniem grup jest:

- wyjaśnienie wyboru wartości,
- ustalenie, jakie postaci/miejsca wydarzenia pojawiają się na ich ilustracjach, co je łączy, wypisanie skojarzeń,
- w oparciu o ilustrację przygotowanie krótkiej improwizacji.

Zespoły kolejno pokazują improwizacje tak, aby wszyscy się z nimi zapoznali. Następnie ponownie grupy prezentują przygotowane improwizacje, ale tym razem z innego zespołu wybrany zostaje „opowiadacz”, który siada na specjalnie wyeksponowanym krześle. Jego zadaniem jest opowiadanie w trakcie improwizacji o tym, co widzi w sposób jak najbardziej ciekawy i ekspresywny.

Po wykonaniu ćwiczenia uczniowie i uczennice zastanawiają się:

*Co łączy, a co różni powstałe improwizacje z przedstawieniem?
Jakie postaci, sytuacje najczęściej się w nich pojawiły? Dlaczego?
Jakie czynniki zdecydowały o powstaniu improwizacji?
Czy improwizacje wpłynęły na rozumienie przedstawienia?
Jakie problemy zostały poruszone?*

Po dyskusji zostaje uzupełniona mapa myśli o kolejne słowa klucze.

Podsumowanie zajęć

1. Drama, śledzenie myśli

Uczniowie i uczennice przypominają sobie ostatnią scenę, kiedy TO dowiaduje się, jak ma na imię.

Chętna osoba wchodzi w rolę Róży i przechodzi koło pozostałych uczestników i uczestniczek lekcji, którzy wypowiadają głośno swoje myśli na temat jej obecnej sytuacji.

Następnie kolejno każdy indywidualnie kończy zdanie: *TO dowiedziała się, jak ma na imię, ponieważ...*

2. Drama, planowanie przyszłości

Uczestnicy i uczestniczki zajęć w formie dramowej fotografii tworzą zdjęcie Róży za 10, 20, 40 lat (zespoły losują), a później prezentują efekty pracy. Oglądający „fotografie” opowiadają, co może się wydarzyć za kilka-, kilkanaście lat oraz dyskutują:

Jak Róża mogła wykorzystać zdobyte doświadczenie w życiu? (np. przyjaźń)

Co to znaczy żyć „dobrze” i „tworzyć piękne opowieści”?

Kto może zostać opowiadaczem?

Na koniec dyskusji zastanawiają się ponownie, co trwa przez chwilę, co dłużej, a co wiecznie?

Czy można przedłużyć coś, co trwa tylko chwilę? Jeśli tak, to w jaki sposób?

3. Drama, kolaż głosów

Uczestnicy i uczestniczki dramy wyobrażają sobie Różę, kiedy ponownie spotyka Zabierającą i słyszy głosy z przeszłości. Wszyscy siadają/kładą się na podłogę w ciszy, koncentrując się na swoich myślach, zamykają oczy i wypowiadają zdania głośno albo cicho, ale nie jednocześnie.

Materiał edukacyjny jest częścią projektu Centrum Sztuki Dziecka pn. Edu-akcje.

Edu-akcje to projekt zrealizowany w 2019 roku, w ramach programu *Edukacja kulturalna* pn. „NOWA EDUKACJA KULTURALNA CENTRUM SZTUKI DZIECKA. SCENA WSPÓLNA W OBSZARZE DZIAŁAŃ LOKALNYCH” finansowanym ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego pochodzących
z Funduszu Promocji Kultury.